СВОБОДА

Політична, просвітна і господарська часопись. Виходить що тижня в суботу.

Редаґує: Д-р СТЕПАН БАРАН.

ПЕРЕДПЛАТА: в Австрії й Угорщині: річно 6 кор., піврічно 3 кор., чвертьрічно 1.50 кор. Поодиноке число коштує у Львові 10 сот., на провінції 12 сот.
За границею „Свобода" коштує на цілий рік: В Німеччині 6 марок; в Росії 3 рублі; в Америці 2 долари.
Адреса Редакції і Адміністрації: „СВОБОДА", Львів, Ринок ч. 10., II. поверх.

Ч. 38. ЛЬВІВ, субота, дня 16. вересня 1916. Рік XX.

Потреба помочи нашим виселенцям.

Теперішна російська офензива на галицькім фронті скінчила ся почовним занятем кільканайцяти східно-галицьких повітів. Що значить ворожий воєнний наїзд, яке лихоліте і руїну спричиняє він для населеня, не треба і згадувати. Про се народне нещастє співає наш нарід в своїх історичних піснях, описуючи сю криваву руїну, яку нанесли на нашу землю ріжні монгольські орди.
І в церковнім обряді є в нас благальна пісня, що просить Всевишнього охоронити нас не тільки „от повітря, града, глада, огня і войни", але горячі слова сеї молитви „от нашествія иноплеменцев сохрани нас Господи" ідуть перед Божий престол, благаючи охоронити рідню землю від ворожого заливу.

Знає всї ті лихоліття наш многострадальний український нарід. І нині, як перед віками, заливають нашу землю вороги зі сходу і півночи, і тепер наш нарід мусить кидати свою землю „білим тілом зволочену і кровію напоєну" і глядіти ратунку та не в сусїдних лісах, степах, дебрах та нетрах, але далеко серед чужих людий в непривітних бараках для виселенців.

Як птиці у свій вирій, так тягнуть наші селянки з дітьми і старцями в невідомі собі сторони, до незнаних собі людий. Бараки в Гминді, Вольфсбергу, Хоцені і в инших місцевостях заповнили ся десятками тисячів наших сільських людий, яких тверда воєнна судьба кинула далеко від рідних осель. Всі вони відрізані від своїх, часто без ніякої звістки про найблизшу рідню, і то люди, що мали своє господарство, свою хату, поле, худібку і коні, а тепер тужно виглядають хвилї повороту в рідне село. Одно ще хиба добре в приміщеня в бараках, що дітвора має свою школу та побирає науку в рідній мові, що колись її в житю стане в пригоді.

В сім роцї появив ся другий рід воєнних виселенців. Наші військові власти зачали виселювати з боєвої лінії наших селян та відсилати їх разом з рештками движимого майна не до бараків, але поселювати їх в селах і містечках середущої Галичини, в рудецькім, самбірськім, мостиськім, яворівськім, городецькім і в инших повітах, куди прибули наші селянки і селяни з евакуованих (виселених) громад брідського, зборівського, золочівського, бережанського, підгаєцького повітів та з повітів Покутя. Сумний і болючий вид представляв ся, коли переїзджали на захід селянські вози з жінками та дітьми, з останками домашного і господарського знаряддя на них, з коровами і телятами коло возів, коло котрих ішли пішки сиволосі газди...

І найтяжшому ворогови не бажали би такої вандрівки. Тим більше повинні ми подбати про наших рідних братів і сестер, що їх воєнне лихоліте загнало в наші щасливійші громади, що лежать дальше від теперішної боєвої лінії і поволи зачинають вигоювати ся з ран торічного ворожого наїзду. Нещасливим жертвам воєнної заверухи повинні ми подати помічну руку, сповняючи в той спосіб не тільки обовязок наложений на нас Божим законом, але і з глубокого почутя, що сї жертви війни є нам спільні по вірі і мові і що передовсім ми самі є обовязані по нашим силам прийти їм в поміч.

Військовий заряд, місцеві староства та громадські уряди подбали вправді про розміщенє наших виселенців поміж поодинокими господарями, підпомагають їх хлїбом, та ся поміч є тільки частинна. Ту треба ширшої громадянської помочи, якої орґанізацією повинні занятя ся наші сільські інтеліґенти (священики, учителї, учительки) та ті свідомійші селяни, що ще остали дома. Є річ вказана, а навіть конечна, щоби хтось в повітових містах занява ся помочію для приміщених в їх повіті наших виселенців. Найліпше є утворити окремий комітет — як се вже роблять Поляки, — бо сей комітет буде мати нагляд над розміщенєм і житєм наших виселенців в повіті, буде їх заступати перед повітовими адміністраційними властями, стараючи ся о виєднанє для них запомог, о виплату належитостий за зареквіровані військовостю річи, о признанє і виплату військових причинків на удержанє і т. д. В тім великім нещастю, що спадає тепер на голови нашого народа, не забуваймо про ратунок наших розбитків з воєнної области та не даймо загинути ні однїй нашій одиници.

Наші знова люди в громадах, де приміщено виселенців, повинні відносити ся до них з вирозумінєм і прихильностю, ратувати їх, хто чим може, та помогти дітям виселенців, щоби ходили до місцевої школи. В той спосіб коли буде зорґанізована опіка над виселенцями по наших громадах, то хоч в деякій части усуне ся нужду і розпуку між виселенцями і поможе ся їм лекше перетревати біду аж до хвилї, коли зможуть вернути під свою стріху.

Про потреби виселенців просимо повідомляти Український Запомоговий Комітет у Відни, котрого адреса така: Ukrainisches Hilfskomitee in Wien VIII. Strozzigasse 32.

Вкінци ще раз пригадуємо, що наші селяни не повинні кидати своїх осель навіть на случай ворожого наїзду і оставати все на місци, хиба що є инше зарядженє військових властий.

З кровавих днїв у українських січових стрільців.

Теперішні завзяті і дуже криваві битви, що йдуть безнастанно в східній Галичині, головно між Галичем і Бережанами, не оминули і українських січових стрільців, котрі знова мали нагоду стрінути ся з відвічним ворогом України і показати перед світом свою хоробрість. Очевидці так описують послїдні битви у українських січових стрільців:

Від якогось часу стояли наші стрільці на становищах на полуднєвий схід від Бережан в недалекім віддаленю від сего міста. Становища знаходили ся в селї П. На схід від сего села пливе річка від Бережан Золота Липа, а трохи дальше від неї на схід є доволї високий горб, де були закопи першої і другої оборонної лінії рівнобіжно до Золотої Липи. Від долини, котрою пливе Золота Липа, іде в східнім напрямі долинка, котрою Москалям серед темної ночи вдало ся підійти від сходу на сей горб і занятя його східний бік на довжині одного кільометра. Се було в ночи з 1 на 2 вересня с. р.

Становища нашої армії в сім місци були отже поважно загрожені.

Перша і друга сотня під проводом сотників Сушка і Мельника вечером 2. вересня по заході сонця посунули ся як резерва під наші лінії і стояли там цілу ніч, пражені зі всїх сил московськими гранатами і шрапнелями. По кількох годинах нагальної стрілянини успокоїло ся врешті і решта ночи до рана минула спокійно.

В неділю дня 3. вересня зачали Москалі сильно напирати. Тоді пішли коло 8 години рано трета і четверта сотня під проводом сотників Кучабського і Будзиновського і отамана Лесняка, щоби відперти Москалів протинаступом від наших становищ.

Битва щораз більше змагала ся і Москалі натискали що раз сильнійше, тому в півтора години пізнійше, себто около пів до десятої, вийшла пята, шеста і сема сотня, ведені сотниками Дудинським, Носковським і Яримовичем та отаманом Торуком. Там домішали ся були частини сусїдних відділів з першої лінії.

Сема сотня стрінула на залізничім шляху команданта стрілецьких скорострілів (машинових крісів) Черника і сей повідомив, що отаман Лесняк, сотник Будзиновський і адютант (прибічник) отамана Суховерський дістали ся в полон російського відділу, який власне причаїв ся в ярку недалеко залізничої дороги (штреки). З огляду на те друга чета (цуг) семої сотнї спрямувала до ярку, підчас коли хорунжий Черник острілював ярок машиновими крісами, щоби Москалї не втікли і не забрали з собою полонених. Чета зійшла в ярок, взяла до неволї більший відділ

Москалів, що був захований в ярху та відбила отамана Лесняка, сотника Будзиновського і прибічника Суховерського.

Коли другий курінь (баталіон) підійшов дальше в гору, розгоріла ся з його помічю битва на ново і Москалї мусіли подати ся взад та віддати здобуті резервові закори ц. і к. війск.

Наступила хвиля супокою, перерва. Стрільці зачали стягати ся разом і виявило ся значне число (около триста) легко і тяжко ранених та більше як пів сотки трупів, між ними кількох стрілецьких офіцирів.

Та битва таки не устала. Без упину тарахкотіли машинові кріси, але стрільці вкопали ся глибше, або захистили ся в давних закопах. Ніч утишила бої.

В понеділок дня 4. вересня рано було дуже мрачно. Перед стрільцями в напрямі ворога нічого не видно. А там десь текла річка Цинівка і пробігав зелізничий шлях. Треба було Москалів пхнути з горба в долину, викинути за річку і за шлях.

Зі сходом сонця розвіяла ся мрака, ясні сонїчні лучі освітили поля і кровавий бій розпочав ся на ново. До боєвої лінії підступали тепер також відділи баварського полку, що був недалеко в резерві.

На ліво дійшла стрілецька лінія в діл і Москалї подали ся взад. На право лишило ся колїно аж до вечера. Перед вечером стрільці з відділами союзних вояків зачали оходити російські становища з долини від річки Цинівки. Се не вдало ся, бо Москалї дуже сильно пражили з машинових карабінів і треба було виждати, аж їх трохи перебє німецька і наша артилерія. І справдї ціле пополудне в понеділок зачала союзна артилерія стріляти нагальним огнем на російські точки і в смерку пустили ся стрільці, скріплені ще одною сотнею Мадярів, до російських закопів. Прийшло до боротьби грудь об грудь. Противник в противника вшпилював багнет. Москалї мусіли відступити за Цинівку. Ніч перейшла в ровах, а 5. вересня зачали стрільці стягати ся разом. Становища вратовано, а з ними вратовано перед занятєм і місто Бережани.

Між убитими є хорунжий Юліян Соколовський, хорунжий Іван Максимович, хорунжий Тимко Кліщ, командант одного зі стрілецьких машинових крісів. Найбільше ран і втрат є від крісових куль. Між раненими є сотник Яримович, сотник Дудинський, хорунжий Ковалик, четар Коберський, четар Гнатевич, сотник Мельник. Точні дати про страти можна буде подати по докладнім провіреню всіх сотень. Також перебіг боїв можна буде опісля подати.

З того короткого оповіданя очевидців слїдно, що українські січові стрільці дали тепер знов доказ хоробрости, холоднокровности і завзятя. Командант українського легіону може бути гордий, що українські стрільці стають напроти многократної переваги ворогів — побіджають або гинуть. Дай Боже, щоби сповнили ся для нас ті думки і бажаня, за які поклали вони своє молоде житє на полях Бережанщини.

Світова війна.

На російськім фронті.

На фронті престолонаслїдника архикнязя Карла Франц-Йосифа Москалї і в минувшім тижни дальше продовжували свою офензиву. Головним відтинком, на котрий найсильнійше вдаряли Москалї був відтинок між Бережанами і Галичем, та карпатський відтинок від Кірлібаби на буковинсько-семигородській границі по жерела Черемошу на галицько-угорській границі. Особливо криваві битви, треваючі кілька днів з ряду були над середущою Золотою Липою на полудневий схід і полудне від Бережан (в тих околицях били ся наші українські січові стрільці) та над долїшною Гнилою Липою в околицях Галича, Болшівців і Бурштина. Очевидці розказують, що битви під Галичем і Болшівцями є так завзяті і нагальні, що хвилями мають перевисшати навіть битви на французькім фронті. Москалї мимо великих втрат раз враз поновляють там свої приступи, але в послїднім тижни таки не зискали нічого. Бережани і Галич є ще в наших руках. На тім відтинку бють ся наші, німецькі і турецькі війска. Про турецьку армію на нашім галицькім фронті згадує звіт нашого генерального штабу з 9. вересня с. р., хвалячи їх хоробрість. Турецькі жовніри показали ся знаменитими жовнірами і завзято боронять нашої землї, знаючи, що побіда Москалів на галицькім фронті спричинила би невдачу союзників на инших фронтах. З українським населенєм східної Галичини поводять ся Турки дуже людяно, не крадуть, не рабують та не палять, як се робили Москалї, що прийшли ніби то визволяти східну Галичину. Турки магометани показали ся без порівнаня людянійшими від московських православних христіян, від донської, оренбурської і черкеської дичі, про котру котру ще нинї наші селяни згадують з великим острахом.

В Карпатах старають ся Москалї за всяку ціну дістати ся до північно-східної Угорщини, щоби в сей спосіб хоронити північне крило румунської армії, та доси не вдало ся їм осягнути своєї цїли. На фронті князя Леопольда Баварського були битви на північ і північний схід від Золочева. Москалів відперто. На Волини устали в послїдних днях приступи Москалів в напрямі Володимира Волинського і Ковля. Дальше на північ від Припети не було ніяких важних подій.

На румунськім фронті.

Румуни продовжують дальше свою офензиву (наступ) до Семигороду. Напирають головно здовж шляху Петрошені Гатсеґ, дальше в околици на захід від Чік-Середа в долині Дердей і на північ від Оршови. В значній части вдало ся вже нашим військам здержати румунський похід і задержати свої становища, тільки на захід від долини Дердей і Чік взято трохи назад наші становища. До більших битв ще не прийшло, бо румунська армія, що йде кількома гірськими провалами, ще доси не уставила ся. Румунський похід спиняє значно і та обставина, що Болгари і Німці занявши більшу половину Добруджі та здобувши дві румунські кріпости над Дунаєм — Тутракан і Силїстрію, загрожують столици Румунії Букарештови, віддаленого від Тутракану всего 50 кільометрів. Румуни боять ся тепер болгарсько німецького нападу з заду відсторони Дунаю, бо тоді ледви чи вдержали би семигородський фронт.

На балканськім фронті

Болгарсько німецька армія посуває ся в Добруджі скоро вперед. Дня 5. вересня Болгари здобули приступом сильну румунську твердиню над Дунаєм Тутракан, взявши в полон двайцять один тисячів румунського війска, між ними кількасот офіцирів і двох ґенералів та здобувши всю муніцію, між ними сто тяжких і лекших гармат, кількасот скорострілів (машинових крісів) та богато иншого военного матеріялу. Опісля скорим маршом посунули ся Болгари і Німці дальше на північ і дня 9. вересня заняли другу румунську кріпость над Дунаєм Сілїстрію. Рівночасно посуваючі ся болгарсько-німецькі війска здовж Чорного моря заняли місто Добріч в серединї Добруджі, де побили Москалів і надморське місто Бальчик. Цїлею болгарсько-німецької офензиви є заняти скоро портове румунське місто Констанцу над Чорним морем, де йде зелїзниця з Букарешту, що мостом коло Чорної Води переходить Дунай. Тоді Букарешт був би відтятий від моря. До Добруджі машерує тепер безперервно російське військо на поміч Румунам і там треба сподївати ся великих боїв. Дотеперішні втрати Румунів в Добруджі виносять около вісімдесять тисячів війска.

В Македонії коло Солуня більших битв не було.

Над Воюсою в полудневій Альбанії звичайні перепалки австро-угорських і італійських передних сторожий.

На італійськім фронті.

Великого однецільного напору Італійців на наш фронт не було. Тільки місцями від часу до часу оживляєть ся артилерійська діяльність і ідуть приступи поменших відділів. Впрочім положенє на сім фронті незмінене.

На заході.

Над рікою Сомою і потоками Анкр французько-англійська офензива треває дальше. Велика битва, що розпочала ся там ще 3. вересня с. р., треває доси. Загально держать там Німці кріпко свої становища, так само як і під Верденом.

На азийських фронтах

себто на Кавказї і в Мезопотамії не було нічого замітного.

Низше подаємо звіти австро-угорського і німецького ґенерального штабу за час від 5. вересня до 11. вересня с. р. включно.

Звіти австро-угорського ґенерального штабу.

Війна з Росією й Румунією.

(5|9) Фронт проти Румунії: Положенє не змінило ся. Не стало ся нічого важного.

Фронт архикн. Карла: Наступи Росіян на фронт союзників в Карпатах ідуть дальше. Коло Фундуль Молдови наші війска відперли богато сильних ударів. Над горішним Черемошем і на полудне від місцевости Бистрець йде боротьба. На північний від Бережан відвискали ми також остатний кусень рова, який були ми втратили.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Не стало ся нічого важного.

(6|9) Фронт проти Румунії: Крім боїв висунених стежних відділів не було ніяких особливих подій.

Фронт архикн. Карла: На нашім карпатськім фронті неприятель поновив вчера свої нагальні атаки. Поминувши дрібні успіхи, осягнені великими втратами, всі зусиля неприятеля, щоби добути терен, розбили ся зовсім.

Також в области на схід від Галича вели ся дуже завзяті бої. Після численних даремних усціхів повело ся вкінци противникови відсунути сей відтинок фронту.

Фронт армії кн. Леопольда Баварського: На схід від Золочева наступи неприятеля, які почали ся після найбільш нагального артилерійського приготованя, зломили ся в части на його власних перешкодах, в части в нашім запірнім огни.

(7|9) Фронт проти Румунії: Коло Оляг Тепієн взято наші війска назад на горби на захід від сеї місцевости, шоб усунути їх перед окриленєм. Зрештою при незмінимім положеню не було ніяких особливих подій.

Фронт архикн. Карла: Кількаразові дуже завзяті атаки, які звернув вчера неприятель проти нашого карпатського фронту, відперто серед великих втрат для неприятеля по части по завзятій боротьбі зблизька, по части протинаступом. На полудневий захід від Фундуль Молдови довів наш атак до здобутя точки опертя з бльокгавзом. Притім дістало ся в наші руки 88 нераненних полонених. Між Золотою Липою і Днїстром заняли ми в звязку з описаними вчера боями приготовлені становища. На схід і полудневий схід від Бережан не довели неприятельські атаки до ніякого успіху.

Фронт кн. Леопольда Баварського: В области армії Бем-Ермолїя наш огонь ударемнив відокремлені проби атаку неприятеля. На решті фронту умірковний огонь артилерії з обох сторін.

(8|9) Фронт фроти Румунії: По обох сторонах шляху Петрошені-Гатсеґ ведуть ся бої від вчера пополудня. На захід від Чік Середа війска наші супроти наступу переважаючих ворожих сил уступили на гори Гарґіта.

Фронт архикн. Карла: В Карпатах і східній Галичинї далї ведуть ся бої з незменшеною силою. Особливо на схід від Галича вони дуже зажерті. Там ворог тричи поновлював свої безуспішні наступи. Всї становища є в наших руках.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Положенє незмінене.

(9/9). Фронт проти Румунії: В Карпатах по обох сторонах дороги Петрошені Гатсеґ відкинули наші війска неприятеля на віддаленє 4 км. поза його первісні становища. Новий сильний наступ неприятеля проти правого крила сеї ґрупи спричинив уступленє її на давні становища. Кількаразові проби неприятеля посунути ся піхотою і кавалєрією наперед до горбів на захід від Чік Середа ударемнено. Зрештою положенє незмінене.

Фронт архикн. Карла: По кількаразових даремних приступах великих неприятельських сил проти горбів на схід від долини Чібо опанував неприятель окремі части сего відтинка фронту. На осталих частях нашого карпатського фронту панував вчера розмірний супокій.

В східній Галичинї на полудневий схід і на полуднє від Бережан пробував неприятель вчера знов проломити наші лінії. Відперто його скрізь серед великих втрат для него. Особливо треба зазначити х о р о б р е п о в е д е н є т у р е ц ь к и х в і й с к, які бють ся в сій околици. В сих боях втратив неприятель 1000 полонених і 5 машинових карабінів.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Положенє незмінене.

(10/9). Фронт проти Румунії: Положенє не змінило ся.

Фронт архикнязя Карла: Неприятельский наступ на наші становища на захід від долини Чібо відперто.

В східній Галичинї настав спокій, не стало ся нїчого важного.

Фронт Баварського князя Леопольда: Місцями трохи зменшена боєва діяльність. Над долїшним Стоходом пробу неприятельського наступу ударемнено артилєрійським огнем запираючим дорогу.

(11/9). Фронт проти Румунії: На північ від Оршови наші війска відперли кілька неприятельських наступів. На захід від долини Дідей і Чік взято трохи взад наш фронт.

Фронт архикн. Карла: Сильнїйші неприятельські наступи на північ від долини Золотої Бистрицї і коло Рафайлової остали без успіху. Впрочім не було ніяких подій.

Фронт кн. Леопольда Баварського: Над долїшним Стоходом повторив неприятель свої нагальні атаки, які зломили ся перед нашими ровами в запірнім огни артилєрії. На прочім фронтї положенє незмінене.

Війна з Італїєю.

(5/9) На фронтї в Тиролї почала ся місцями збільшена діяльність артилєрії. В области Руфредо счинила ся завзяті бої за шпиль Сораме, який наші війска були втратили, але смілим протинаступом знов відвискали.

(6/9) Нїчого нового.

(7/9) В Гориції обстрілювала наша артилєрія переходи через Сочу, а неприятель держав під огнем наші становища коло Льоквіци і кілька місцевостий в долинї Віппах. На фронтї Суґана швидко відперто італїйські вивідні відділи, які при сильнім співділаню огню рушили були проти Чіварен.

(8/9) На фронтї Побережа Монте Сан Ґабрієльо і сїдло Доль, на фронтї Тиролю наші становища на полуднє від Тровіньольо і долини Фляймс були в постійнім огни артилєрії. На схід від Валь Морбія удачна виправа наших війск дала нам 45 полонених.

(9/9). Огонь неприятельської артилєрії був вчера більш оживлений між Монте Санто й морем. Також на тирольськім фронтї острілювали Італїйці безуспішно кілька відтинків. Відперто неприятельські патрулї й відділи, які в окремих місцях хотїли посунути ся наперед.

Італїйський воздушний корабель кинув коло Набрезіни бомби, одначе не спричинив шкоди.

(10/9). На фронтї в Побережу височина Красу і примісток в Тольмайн були в сильнїйшім огни неприятельської артилєрії. Значнїйша діяльність артилєрії і стеж в деяких відтинках тирольського фронту триває дальше. На північ від долини Травініоль наші війска знищили висунений наперед захист неприятеля, і при тім, не втративши нї одного жовнїра, завдали Італїйцям значні втрати.

(11/9). На фронтї між Адижею і долиною Астах розвинули Італїйці скріплену боєву діяльність. Наші становища на горах в тій области стояли вчера під сильним артилєрійським і міновим огнем. У відтинку Монте Спіль — Монте Ґесте відперто наступ кількох неприятельських баталїонів. На Пасубіо неприятель вдер ся в двох місцях до наших лінїй. Протинаступ сейчас викинув його відти; в наших руках остало ся 60 бранців. Також на Монте Майо не повів ся неприятельський наступ. На прочім фронтї на полудневім заході удержувала ся артилєрійська боротьба по більшій части в мірній силї на кількох відтинках.

Звіти німецького ґенерального штабу.

На сході.

(5/9) Фронт кн. Леопольда Баварського: Положенє незмінене.

Фронт архикн. Карла: В завзятих боях німецькі баталїони виперли неприятеля, який на полудневий схід від Бережан кілька разів виконував протинаступи. В двох останнїх днях союзні війска полонили 2 офіцирів і 259 жовнїрів. В Карпатах в кількох місцях счинили ся меньші перепалки. На полудневий захід від Жабя і Шипоту йде боротьба. Значнїйші російські сили відперто крізаво на полудневий захід від Фундуль Молдови.

(6/9) Фронт кн. Леопольда Баварського: Російські атаки на північ від зелїзницї Золочів-Тернопіль розбили ся в нашім огни.

Фронт архикн. Карла: Між Золотою Липою і Днїстром Росіяни відновили наступи. По даремних приступах відсунули вони вкінцї назад середину фронту. В Карпатах неприятель в боях на полудневий захід від Жабя й Шипоту, про які вже доношено, осягнув малі користи. В богатьох инших місцях наступав він вчера безуспішно.

(7/9) Фронт кн. Леопольда Баварського: Не стало ся нїчого особливо важного.

Фронт архикн. Карла: На схід і полудневий схід від Бережан російські атаки остали без успіху. Між Золотою Липою і Днїстром в звязку з боями, про які донесено вчера, умістили ся ми на приготовлених задних становищах, до яких протягом дня забрали ми задні сторожі.

В Карпатах на полудневий захід від Зеленої кілька разів на Бабі Людовій, на захід від долини Кірлїбаби відперто атаки російські, а по обох сторонах Дорни Ватри російсько-румунські.

(8/9) Фронт кн. Леопольда Баварського: Нїчого нового.

Фронт архикн. Карла: Над Золотою Липою на полудневий схід від Бережан і за Нараївкою робили ся численні російські наступи серед поважних втрат для противника. В Карпатах мали успіх німецькі підприняття на полудневий захід від Зеленої і на захід від Шипоту. На полудневий захід від Шипоту відперто сильнїйші неприятельські наступи.

(9/9). Група кн. Леопольда Баварського: Не стало ся нїчого нового.

Група архикн. Карла: Ведені далї російські наступи між Золотою Липою і Днїстром не мали також вчера ніякого успіху. Відділи, які були вдерли ся до наших ровів, протинаступами знов викинено, а на фронтї турецьких війск відкинено Росіян аж поза становища, з яких вони були розпочали наступ. Полонено над 1000 жовнїрів і здобуто кілька машинових карабінів.

В Карпатах вислав неприятель великі сили проти наших становищ на захід і полудневий захід від Шипота і коло Дорни Ватри. На північний захід від Цапуля уступлено перед натиском.

(10/9). Крім кількакратних даремних російських наступів на баварські становища коло Старочервища над Стоходом положенє від моря від Карпат не змінило ся.

В Карпатах неприятель провадив дальше свої наступи. На захід від Шипоту пішов він вперед. Впрочім всюди його відперто. На полуднє від Дорна Ватри стрінули ся в бою німецькі війска з румунськими силами.

(11/9). Фронт кн. Леопольда Баварського: По обох сторонах Старого Червища одержали Росіяни, котрі наступали значними силами, кріваву відправу, як і попереднього дня.

Фронт архикн. Карла: Бої між Золотою Липою і Днїстром в днях 7. і 8. вересня, являють ся пробами Росіян, аби при використаню успіху в теренї з 6. с. м., передерти ся швидко наступаючим нападом в напрямі Бурштина і рівночасно заняти Галич. Справно кермована і ведена оборона ґен. Ботмера знівечила сей намір. Росіяни потерпіли незвичайно важкі втрати.

В Карпатах положенє незмінене.

Зі світа.

З угорського парляменту.

Виповіджене Румунією війни Австро-Угорщинї викликало сильне напруженє передовсім в самій Угорщинї, яка на довжинї близько шість сот кільометрів граничить з Румунією. Як звісно, на Угорщинї, а з окрема в Семигородї, мешкає около півтора мілїонів Румунів, за якими уняла ся тепер Румунія і під позором, що нїби то від Мадярів діє ся їм кривда, вибрали ся „визваляти“ своїх братів, подібно як се зробили Москалї зі східною Галичиною, а Італїйці з полудневим Тиролем. Є се отже третя „визвольна“ війна, яку добрі сусіди виповіли Австро-Угорщинї. Румуни, приготовили ся здавна до війни, і думаючи, що наша монархія дволїтною війною ослаблена вже до краю, прилучили ся до Росії і дня 27. серпня с. р. виповіли Австро-Угорщинї війну, впадаючи рівночасно до Семигороду. Сей нечайний напад приніс їм на разї деякі успіхи, бо в руки Румунів (на Буковинї кажуть Волохів) попало кілька граничних семигородських повітів. [redacted]

В Угорщинї счинив ся крик, бо Мадяри по раз перший побачили на більші розміри війну, евакуацію (виселенє), ворожий наїзд і т. д. В угорськім парляментї, що тепер радить в Будапештї, посипали ся запити (інтерпеляції) до президента мінїстрів графа Тіси, обвинувачуючи угорське правительство і управу нашої армії, що за мало знали про правдивий настрій в Румунії і не подбали завчасу про належиту оборону семигородської границї.

На ті запити поодиноких послів дав ґраф Тіса обширну відповідь, зазначуючи, що нинї про все не може ще говорити, але нема підстави обвинувачувати начальні чинники, що не зробили всего, що могли зробити в справі оборони перед Румунією. Президент мінїстрів вказує тільки на те, що граничні провали між Семигородом і Румунією не могли бути боронені без небезпеки окруженя.

Про політичне положенє в Румунії знали добре і правительство і управа армії, але треба було рішити ся, чи війска треба розділити і їх часть попровадити на румунську границю, чи стреміти до рішеня на однім боєвих фронтів. В минувшім році рішила ся управа армії саме на офензиву, яка довела до преломаня ворожого фронту коло Горлиць, в противнім случаю ц. і к. війска ще до нині стояли би в Карпатах. Тепер мусіло ся вібрати значні сили на російськім фронті, щоби вдержати російську офензиву на Львів. Очевидно переведено теж відповідне пересуванє війск, щоби вдержати румунський похід. Та за мало було часу до висланя такої скількости війска на румунську границю, щоби вдержати румунський наступ без небезпеки ко̂лону, так що ми мусіли обмежити ся до вдержуваня поступу в румунськім поході. Президент міністрів впевняє, що зроблено все і хоч не може повідомити про подробиці, висказує надію, що видані зарядженя будуть успішні і наїзд Румунів усуне ся з Семигороду.

Заяву графа Тіси принято до відома. Деякі посли мимо того висказували своє невдоволенє з поведеня правительства, домагаючи ся, щоби мадярські війска боронили передовсім семигородської границі. Инші знова посли домагали ся скликаня делєгацій, що однак є неможливе тому, що не радить австрійський парлямент. Говорять, що уступлять деякі угорські міністри, а на їх місце прийдуть деякі політики, що тепер поборюють графа Тісу, щоби в той спосіб в управі угорською державою були заступлені всі більші мадярські партії.

Греція.

Приступленє Румунії до світової війни по стороні держав почвірного порозуміня спричинило то, що Англія і Франція щораз більше напирають на Грецію, щоби і її вмішати до війни, розуміє ся, по своїм боці. Знаючи, що грецький король Константин не бажає війни та не хоче йти проти Австро-Угорщини і Німеччини і що за ним стоїть теперішній грецький президент міністрів Заїміс та велика більшість грецької армії, Англія і Франція при помочи свого відданого сторонника бувшого грецького президента міністрів Венізельоса старає ся спричинити розрухи (як пр. в Солуни), щоби мати нагоду вмішати ся безпосередно у внутрішні грецькі відносини і заняти під свій заряд всі важнійші приморські грецькі міста.

В грецькій Македонії (коло Солуня) стоять від давна французькі і англійські війска та рештки сербської армії під начальною командою французького генерала Сарея. Стиснені зі всіх боків Болгарами і Німцями, які великим півколесом окружили їх під Солунем, не можуть рушити ся і хоч тепер значна частина болгарсько-німецьких війск є занята війною в Добруджі проти Румунів і Москалів, — то навіть не трібують перервати окружаючий їх перстінь.

Можливо, що наслідком сеї невдачі в Солуни Англійці і Французи напруть ще сильнійше на Грецію. Доносять вже, що велика англійсько-французька фльота, зложена з 42 кораблів появила ся в Пірею (портове місто коло столиці Греції Атен), щоби скріпити вагу письма, яке минулої суботи вручило Заїмісови французьке й англійське правительство. Про зміст письма доносять, що воно домагає ся контролї над грецькими почтами і телєграфами, також бездротними; ціль сего нечуваного домаганя очевидно ся, щоб відібрати грецькому правительству можність зносити ся не тільки з заграницею, але й з власними військовими гарнізонами. Тоді Франція і Англія були би в силї перешкодити всякому зарядженю, яке мало би на цїли охорону интересів Греції. Не меньше сильні два дальші домаганя, а саме, щоби грецьке правительство видало німецьких агентів, які буцім то допустили ся шпіонажі і перекупства, та зарядило доходженя проти Греків, які є співвинні тих „злочинів“. Дещо з тих бажань вже обернуло ся в діло: велике число Німців арештовано в Атенах; арештовано навіть урядників австро-угорського посольства; все те зроблено на домаганя Англійців і при їх чинній помочи. Столиця держави, окружена ворожими гарматами жиє в напруженю, почуваючи, що мусить прийти її судьба; для неї вже майже не має иншого виходу тільки здати ся на волю Франції і Англії.

Вкінци, щоби Грецію відокремити від прочого світа, англійські і французькі кораблї заняли всі важнійші грецькі порти — як Пірей, Саляміс, Єлевзіс і Коринт. Чи супроти того Греція вдержить невтральність, чи піде війною проти нас після бажань Англії і Франції — покаже будучність. Донесеня газет, про зложенє корони (абдикацію) грецьким королем Константином, показали ся неправдиві.

Хто може вступити до українських січових стрільців.

До українського легіону „Українські січові стрільці“ можуть вступити як добровольці:

I. Всі рождені в роках 1899, 1900 і молодші.

II. Всі старші, які:

а) ставали при бранці, але були признані за нездібних до війска,

б) служили в ц. і к. армії, а опісля були висуджені (суперарбітровані).

III. Всі бувші українські січові стрільці, які були висуджені, пішли до дому, але військові власти асентерували їх до ц. і к. армії, мають право зажадати, щоби їх перенесено назад до українського легіону „Українських січових стрільців“.

Зголошувати ся належить ось як:

Добровольці під I. пишуть письмо на адресу до коша УСС.: Kommando des Ersatzbaons der Ukrainischen Legion. Etappenpost 182, що хотять вступити до українських січових стрільців і залучають посвідку від батька або правного опікуна, що він дає на се свій дозвіл. На таке письмо одержать вони відповідь, що і як мають дальше робити.

Добровольці під II. а) зголошують ся письмом, так само, як добровольці під I., але долучують до зголошеня відпис бранкової карти (Landsturmmusterungsblatt) на доказ, що були при бранці і признано їх за нездібних. Відпис сей мусить бути потверджений урядом громадським або парохіяльним. Орігіналу бранкової карти не повинен ніхто дати з своїх рук, щоби можна ним всюди виказати ся.

Добровольці під II. б) згошують ся так само, як добровольці під I., але мають залучити до свого письма відпис висудного рішеня (Superarbitrierungsbeschluss) або посвідку звільненя від чинної служби (Entlassungszertifikat), яку одержали при віході з військової служби домів.

Добровольці під III. мають написати зголошенє як добровольці під I. і подати час, коли ставали перед військовою висудною комісією.

Українська Боєва Управа.

Zentralleitung der Ukrainischen Legion.
Wien XIV., Goldschlagstrasse 108.

Др. Андрій Чайковський.

Добра рада.

В канцелярію адвоката д-ра Коростіля ввійшов мужик середних літ Іван Непорадний. Він пошанував пана християнським словом і станув біля дверий.

— Слава на віки! — обзиває ся адвокат — а чого вам, газдо, потреба...

— Біда, прошу пана „мецєна“ — біда на гладкій дорозі, та я прийшов зарадити ся...

— Ну, говоріть, бо мені ніколи; зараз іду до суду...

— То така біда. Я мешкав від давен давна з моїм сусідом, ну тай кумом, Семеном Патикою, може пан і знають... Він тут також у пана робив право, буде тому... 5 літ акурат тепер на Спаса... пан його не знають?

— Ні, не знаю.

— Ну, я гадав, що пан знають, бо акурат тепер на Спаса буде пять літ, як він воловодив ся зі своїм шваґром, то я гадав, що пан знають. Я тоді навіть був за свідка, ая! присягло нас десятеро люда з нашого села, себто з Розгірча... та акурат у навечеріє Спаса ми вернули з суду зі Стрия, то я з того памятаю, що тоді мій хлопець Микола, зривав яблока до церкви, як то є в хлопськім стані, може пан знають, що на Спаса по набоженстві ксьондз світить яблока під церквою...

— Ґаздусю, прошу вас, не оповідайте мені байки, бо я часу не маю...

— О! прошу пана, то не жадна байка, деж би я важив ся такій особі байку казати, я до того кажу, що мій хлопець Микола — впав тоді з яблінки і славно потовк ся... До Хромця возили кости „рапирувати“... пан знають Хромця?... Він добре помагає людям на зломанє, звихненє... файно робить... Господи! яка тоді була метушня в хаті, баба заводить, я цілком здурнів — во!

— До чого ви мені те всьо розказуєте?

— А во, я то до того, що я добре памятаю, як то воно було, і коли..

— Та на що мені се?

— Та я до того Семена Патики кажу...

— Чоловіче добрий, я не маю часу, зараз йду до суду..

— Та воно і я не маю часу, я таки йду до суду, може вже і „філїзували“...

— То маєте термін нині?

— Та я тому і прийшов сюди, що маю термін, тай прийшов пана просити .. заплачу, що пан схотять... лише щоб мене та напасть минула...

— То так було від разу казати, покажіть сюди позов, чи візванє.

— Та бо я хотів насамперед зробити перед паном „тломаченє“, аби пан знали... каже Непорадний, порпаючись за пазуху за папером.

— Ну давайте!

Іван приступив до адвоката і подав йому помятий, затовщений і вомазаний папір, зложений Бог зна в кількоро...

Адвокат розіняв папір і став читати. Був се позов за нарушенє посіданя служебности черпаня води в керници, внесений Абрамком Курцбавмом на Івана Непорадного...

— Та вас позиває якийсь Амбрамко, а не Патика..

— Та бо то і є, прошу пана, і тому то мене так болить, що той паршивець лізе на моє, як безрога, вибачте за слово — де де Патика.. ми жили з собою як два брати рідні стілько літ і не було межи нами ніякої суперечки анї за макове зерно.

— А якже приходить тут Амбрамко?...

— Ба, як приходить, через перелаз і хляпає ся мені при керници, і то не лише він сам, та ще і його зателепана Сурка, і бахорі, шануючи день святий і вашу голову панську... занечищують мені обістє, та я взяв прута та понаганяв. „Идеш ти, кажу, одно з другим звідси? абим ті тут більше не видів, бо випарю прутом, аж тобі, кажу чорт зі свинячими вухами приснить ся, кажу. — Жиди в лемент, а Абрумко до адуката тай до суду... ая!

— Та скажіть мені, чи він давнійше брав із вашої керниці воду...

— Але во! та де брав, кажу ж, що Семен Патика брав, а більш ніхто...

— А тепер Семен Патика бере ще?

— Та де, та то прошу пана, той Амбрамко злодій тепер сидить на хаті Семена, злицитував невіра, а Семена викинула комісія, ая, та то мене найбільше болить, бо Семен добрий був сусід, ая! Сто раз скажу, не раз...

— Послухайте мене, газдо! Чи ви підете на той термін сам, чи зі мною, то програєте... то є провіворка, видите. Попередник Абрамка брав у вас воду, то і коли він на його хаті засів, також вільно брати.

— Ов! то мало би таке право бути?

— А таке право; моя рада: не тратьте ся на той процес, бо кождого гроша...

— Пане! та я його убю, а не допущу, щоби мені нехристи воду бацькали...

— Не говоріть дурниць! За вбитє підете в тюрму, а того і керниця не варта.. На термін ідіть або й ні, то на одно вийде, я не піду, бо нічого вам не поможу... здорові будьте!

Іван узяв від адвоката папір, посіпав себе в потилицю і вийшов із канцелярії. Пішов сам до суду... По розправі вертав Іван лихий з повзятим наміром вбити Абрамка.

або кого небудь з його „хліва“, як лише поважить ся зайти до його по воду... Процес програв нинї, але не потішить ся ним Абрамко. Як то може бути, щоби йому жидиска лазили по воду, як він не хоче...

Іван був такий завзятий, що не купив анї соли до хати, хоч йому жінка так наказувала, анї колача свому мізиньчикови Андрійцьови, якого страшенно любив...

На порозі одної хати, біля якої переходив Іван, стояв якийсь чоловік. Він натяг на обі ноги ватинки зі старих чобіт, на переді мав засмолений фартух, руки до ліктя голі, теж засмолені. Був лисий. Ніс приплесканий, очи скісні, лице жовте з вистаючими вилицями, ріденька, чорна борідка і шнуркуваті вусики. Вчений сказав би, що то покійний фільософ китайський Конфуций — а то був швець Ігнат Прищіпка.

Він приглядав ся довго Іванови і гукнув йому до уха:

— Слава Ісусу Христу!

— Ігі! — буркнув наляканий Іван. — Слава на віки, вибачте, не покмітив...

— А куди так пильно? — питає Прищіпка.

— От нещасте, термін мав, та розправу програв...

Прищіпка того дня не мав богато роботи і рад був побалакати...

— А який то процес?

Іван теж рад був виговорити ся, бо аж його розсаджувала лють, тож пристанув коло Прищіпки і став розказувати майже слово в слово як перед адвокатом.

Прищіпка гладив свою борідку і слухав, не перебиваючи.

— І заплати не хотів і не пішов зі мною на термін, і я програв, а я жида вбю, а не дам собі води паскудити...

— Адвокат мав рацію і судія мав рацію, бо таке є право, але чоловіче, з такою справою не йде ся до адвоката, лише самому треба мати розум..

Іван видивив ся на Прищіпку.

— Хиба-ж ви порадили би?

— Овва, от зайдіть до хати, таку дам раду, що жаден адвокат вам не порадить так: і процесів не буде, і забійства не буде, і криміналу не буде, а жиди анї понюхають вашої води.. А від чогож я вилисів? Кажуть: того радь ся...

Іван так був зацікавлений, що не гаячись вступив до хатчини Прищіпки.

Прищіпка подав йому стільчик, а сам сів на свій триніжок, заложив оправлені в ріг окуляри і наслідуючи дельфіцьку Питію, говорив так:

— А що менї дасьте, як рада буде добра? Сьогодня нічого за дармо нема, а добра рада то золото...

— Та воно так. А кілько хочете?

— Слухайте! Як рада буде добра, як жиди перестануть у вас брати воду, до дасьте пятку — не багато, от бачите, навіть завдатку у вас не беру, на слово повірю..

— Чуєте — каже врадуваний Іван — як так буде, як кажете, то не лише пятку дам, але ще два кірцї вибраної бараболї привезу — так менї Боже допоможи!

— Згода! — каже Прищіпка і подали собі руки...

— Слухайте! чи при вашій керницї є цембринє?

— Ну, а якже? Керниця без цембриня? Навіть небезпечно: дитина може впасти, або і курка чи порося, ну, тай вода занечищує ся...

Тепер Прищіпка нахилив ся до уха Непорадного і став щось шептати. Прикладав палець до лисої голови, відтак штуркав його в груди тим самим пальцем і знов оповідав щось...

Прищіпка дивив ся, яке вражінє зробить його рада на Івана.

Іван дивив ся, аж рот роззявив... Йому стало дивно, що сам не прийшов на таке. Він від разу встав і не кажучи ні слова, вибіг прожохом із хати.

Не йшов, але біг на ринок між перекупки, купив щось, завинув у папір, сховав за пазуху, оглядаючись, начеб вкрав і побіг до фіри, де чекав на нього син Миколка і вйо, сину, до дому, ми виграли процес!

Абрамко вже вернув зі суду і стояв перед хатою з люлькою в зубах. Він дивив ся згірдно на Івана і посміхав ся під вусом.

Іван полишив конї Миколцї, пішов до хати і навіть не звитавши ся з жінкою, пішов на город до керницї.

То зацікавило Абрамка. Що він там буде робити... Певно забє керницю, бо несе молоток у руцї. Ну ну. Добре, буде нарушенє заказу провізоріяльного, новий процес і нові кошти... Амбрамкови усміхнула ся доля. За кошти будуть знов кошти, екзекуції і т. д., може прийти до того, що і Непорадного зліцитує так само як Патику. Хиба-ж таке не бувало?

Тимчасом Іван прийшов до керницї, вийняв зза пазухи щось у папери, розвинув і придивив ся до сонця. Була цїла шкіра з вареної шинки з грубою, білою солониною. Він її понюхав і аж його в носї закрутило. Вона сильно воняла. Іван став обіруч мастити цебринє солониною.

— Івне, що ти робиш? — кричить наляканий Абрамко.

— Хиба не видиш? Смарую солониною цембринє...

— На що того?

— Хиба-ж не знаєш? Хто мастить, той їде... Цембринє гниє від води, то як помастиш, то воно обезпечить...

— Хиба не знаєш, що менї солонини не вільно тикати?

— Або я се для тебе? Керниця моя, цембринє моє, то й мазати можна...

— Я тебе до суду знов подам, що менї не даєш води брати..

— Ого! А хто таке послюбує? Я не води бороню, бери, хоч втопи ся, лише не в керницї. Бери... І не перебиваючи собі мазав дальше. Відтак порозрізував шкіру і поприбивав цьвячками до цембриня в тім місци, де дерево потріскало і розпадало ся. Остатнїй кусок привязав до каміння і кинув із розмахом до керницї...

Амбрамко мало не сказив ся. Він кричав, проклинав, просив. На його крик вибігла жінка і діти з хати... зчинив ся кагал...

— Чуєте, Іване, я був би вам і кошти нинїшні дарував, на що було таке робити.

— Та не видиш, що цембринє розігнило, треба буде нове давати, а так, як помастиш добре, то ще і кілька літ постоїть.

— На що було солониною? Чи не було иншого смаровила?

— Е, вибачай пане Амбрамку, ти може-б хотів, щоб я гусячим смальцем смарував? Смаруй ти, бо у жида гусячий смалець то цїлий гаразд, а для хлопа солонини досить...

Іван такий був рад із того, що зробив, начеб на льотерії виграв, тож не зважаючи дальше на жида, пішов до хати, звитав ся з жінкою і сказав:

— Давай обідати! Я виграв процес без гадувата. Простий швець таке менї порадив, Дай му Боже здоровля! А то не міг анї адвокат, анї суд оборонити мене від напасти.

* * *

По трийцятьох днях Іван Непорадний встромив до капшука пятку, наладив два кірцї бараболї на віз і поїхав просто до Прищіпки.

— Здорові були, пане майстер! Я дотримав слова і привожу, що обіцяв.

— Ну і що стало ся, помогла моя рада?

— Ну, ще й як? Від того часу анї не понюхали жиди моєї води!

Оба раді пішли на могорич.

Над вечером вернув Прищіпка пяний до дому і вибив жінку, а Непорадний повіз Андрійцьови колач як колесо.

РОДА-РОДА.

Военна картина зі сходу.

(За дозволом автора переклав І. Калинович).

Спасів се мале сільце на схід від Сокаля поблизько російської границї. На однім сугорбі стоїть хутір та погорілий фільварок, власність одного старого дідича - професора львівського университету. До парку притикають багна. Воно так звичайно буває на сходї; багацтво і злиднї живуть собі одно побіч другого, а болото поміж них втискає ся, заливаючи иноді й парк. А подібно живе собі побіч гарного світового бувальця — його сусід, безпросвітний мужик.

По тім боці баюри — монументальної будови грецько-католицька церков, збудована із хлопських жертв.

А поміж тими двома світами: поміж польським двором а грецькою церквою — лежить собі над баюрою українське село з глини та соломи.

Зупинившись коло двора, позсідали усі штабові офіцири з коний. Перший привіт віддав наш генерал властительці двора, а перше питанє санітетського начальника було дотично хорих. Тут й мельдує йому підпоручник постою про те, що в селї пятьох хорих, а всі на холеру.

Пополудни починає ся охоронне щепленє, зливанє усього вапном, прочищуванє обійстя. Наперед щеплено селян, які живуть разом з хорими, а на другий день з приходом етапової команди, щеплено других мешканців села.

Ось стоїть собі на хуторі тупоумний, кошлявий хлопчина й крутить в руках капелюх... Видно щось сказати хоче, але боїть ся й мовчить. Коли його питають, чого прийшов, белькоче: „Каська його післала“.

— Хто се: Каська?...

— Ну, Каська!

— А чого ти прийшов?...

Він довго шукає слів для висказаня сього простого реченя: „Моя мати вмерла“.

— Нинї?... А від чого?...

— На холеру! — відповідає хлопчина. — Каська мене післала.

Пів години пізнїйше з'явив ся старший штабовий лікар на обійстю одної з найменших ліпянок Спасова, що стояла далеко за селом. Хоч хлопські хати се не панські палати, то однак спасівські ліпянки соромлять ся своєї нужденної подруги, що її загнали злиднї в болото — в якому вона й потапає. Назустріч лікареви вилетіла з дверий ха-

тини мала дівчинка. Соломяно-русява, з весняними на лиці, кирпата, зодягнена у велику понад міру юпку.

— „Слава Йсусу Христу!“ — зленотіла вона та кинулась на стрічу штабового лікаря.

— „Нарешті послухали мене драбуги“. — Тут показала вона на двох мужиків, що стояли позаду своїх фір, і всевладно закликала: — „Нічо вам не дам! Жандарми приказали вам маму вивести... А до того — тепер війна, один другому помагати мусить. Чи вам не сором, що жандарми вас мусіли наганяти?“...

Мужики заклопотано споглянули на лікаря, вдарили батогом коні і повільно виїхали з обійстя.

Каська опять звернула ся до штабового лікаря: „Я говорила їм, що жандарми розказали... инакше...“ Й вона заплакала; а втираючи червоні від плачу очі й каже: „Инакше не вивезли-б вони мою бідну маму з хати. Я, я мусіла їм помагати, бо вони бояли ся винести мерця“. Почув ся крик дітий. Каська сердечно відозвала ся в сторону дверий: — „Я знаю, ви голодні, хочете їсти юшку — однак почекайте, поки наша люба мати зайде у небо, а тим часом моліть ся за нею!“ — До лікаря: „Правда, пане докторе, ви пішлете нам санітетів? Я сама про те прошу вас. Ми все... тільки я не знаю, як те зветь ся... зробимо що нам прикажуть“. А звертаючись до брата, до сього придуркуватого, вайлуватого хлепчини й мовить: „А ти йди на пасовиско та позаганяй кози до дому, а відтак гуси!“ — До лікаря: „Чи солому всю спалити? Дурні діти бавлять ся в одно на соломі, а відтак похорують ся. Чи не можна-б нас усіх рівночасно защепити, пане докторе? Воно правда болить, але принайменше хоронить людину від лиха“. Знова в сторону хатини: „Ходіть діти! Пан доктор є тут і хоче вас бачити, чи всі здорові“. — До лікаря: „Найменше щось мені горячкує. Воно весь час спало коло мами, так, що прогнати його не було сила. Кричу: Забирай ся, мати хора: умре! Але що робити було з дрантем. Не послухає!“ — І Каська сутужно поглитує сльози: „Бідна мати вмираючи тулила нас усіх до себе в останнє“...

Нараз Каська біжить до хати; ніяково її плакати перед чужим паном.

Між тим надійшов санітарний капраль, несучи: риж, чай, цукор, смалець та инші провіянти, що їх запобігчивий штабовий лікар замовив в інтендантурі. Тимчасом чотирех жовнірів очищує хатину після розказів капраля, — все мусить бути вільним від зарази, діти, домашня посудина, солома і урядженє.

Та, які там домашні знаряди у бідаків? Цілком достроїлось до сеї нужденної ліпянки. От найкраще було-б, коли-б хатину з усіх чотирех углів нараз підпалити...

День пізнійше. Каська в хаті сама собі господині. Від тепер, хоч вона маленька, тринайцятьлітня дівчина — газдинею стає. Вже спокійнійша. І розсказує лікареви про свої хатні діла.

— „Ми богато перебули нещасть. Дві гарні корови сховали ми в лісї, але козаки знайшли їх, і Павла... — себ-то підростка брата — і Павла тяжко побили. З того часу він не той став — устаткував, тільки від удару по голові навіженим зробив ся. Правда гонки витинати відхотілось йому.. Вкінці дали нам Москалі квіток на вісімдесять рублів, мати мусіла підписати їм квітанцію, але ми дістали всего сорок рублів“.

— „Що порабляє хора дитина?“ — питає лікар.

У відповідь Каська приносить в одній хвилі дитину і ставить перед лікарем. — „Богу дякувати, їй вже ліпше“.

— „Каська, я голодна“ — квилить маленька.

— „Походи Марусю, — зараз буде юшка, прецінь бачиля, як кипить“. І Каська відсуває на бік дитину, а сама далі невсипучо лепече:

— „Я зварила дітям чай, і риж, і молоко з цукром, — але їх ненагодуєш нічим. На якийсь час вистане нам їди. Але що буде далі? Батько в Америці. Перед тим він звичайно посилав нам гроші. Чи не можна до него зателеграфувати?... Мені здаєть ся, що ні — се ж прецінь веде ся війну на морі, а Америка лежить на англійськім морі. Коли тут були ще Москалі, тоді можна б було зателеграфувати, бо Москалі союзниками Англійців... Мати мала богато гроший між людьми, більш пятнайцятьох ґульденів. Ба, тільки чи мені віддачуть гроші наші довжники? Малій дівчині вони не схочуть повернути довгу“.

— Поговори з війтом?

— Він один з тих, що їх забрали жандарми. От, коли-б вельможний пан схотіли хоч одним словом поговорити зі жандармами. Се помогло-б. А пятнайцятьми ґульденами можна-б перебути зиму. Шматя маємо досить — по небіжці мамі. Щось збіжа призбирало ся з поля, — я та Павло знесемо його до дому. Тимчасом Маруся буде пантрувати хати й дітий, а Матвій маржину та гуси. Впрочім їх припильнує одинцем наш Брисько. Знаєте, пане, тільки не можна тратити віри. А вже воно якось буде. Прецінь на світі суть ще біднійші люди, чим ми, а не тратять надії.

Кілько Румунія має війска?

Румунія се край близько вдвоє більший від Галичини з числом людности тільки що в Галичині (8 міліонів) з всіх балканських держав може виставити найбільшу армію — около тверти міліонову. Цікаво, як там уладжено військову службу і військові відносини. До військової служби обовязані румунські горожани у віці від 21 до 42 року житя. Активна служба триває два роки в піхоті, а 4 роки при кінници і артилерії, служба в доповняючім стані армії 3 до 5 літ, в резерві 10 літ і 4 роки в міліції. Число рекрутів виносило річно 55 тисячів. Три річники отже 1914 до 1916 рр. в приближеню можуть дати 150 тисячів вправлених жовнірів. Старші річники дадуть по 20 тисячів люда. Коли вчислити отже 16 старших річників, то вони приближно доставлять до триста тисячів жовнірів; з рекрутами їх буде чотириста пятьдесять тисячів. Підчас двох літ теперішної війни се число певно підвисшено до шість сот тисячів.

На воєнну силу Румунії складаєть ся пять корпусів, шестий що йно творить ся. Кождий корпус має дві лінійні і одну резервову дивізію; лінійна дивізія зложена з 4 полків піхоти, кождий по 3 баталіони, одного полку стрільців, одної бригади артилерії (кожда по два полки з 6 батеріями) і одного полку кавалерії з 4 ескадронами. На один корпус припадає ще дивізія полевих гавбиць з 3 батеріями. В резервовій дивізії є 4 полки піхоти, в полку по 4 баталіони, один баталіон стрільців, 2 ескадрони кінноти і полк артилерії в 5 батеріями.

До корпуса приділений 1 баталіон піонірів з 3 батеріями і 1 компанією телеграфістів.

По родам оружя числити треба: в піхоті 40 лінійних полків, кождий з 1 відділом машинових крісів, 9 баталіонів стрільців, в кінноті 20 полків кождий по 4 ескадрони, в артилерії 20 полків, 5 дивізий полевих гавбиць, 6 батерій тяжких гавбиць. Всі гармати збудовані по найновійшим взорам. До того відділи самоходів і літаків. Вишколенє війска доволі добре, вже менше добрими що до вишколеня є румунські офіцири.

Дунаєва фльотиля у війні грати буде теж визначну ролю.

Додати треба, що столиця Румунії Букарешт, віддалений від семигородської границі 120 кільометрів, а від болгарської границі всего тільки 60 кільометрів — є новочасною кріпостю з 18 фортами. Округ фортів виносить 75 кільометрів, чим саме слаба твердиня тому, що для її оборони треба великих сил. Важною військовою областю є теж добута Румунією від Болгарії в послідній балканській війні Добруджа, яка обезпечила її володінє долішним Дунаєм. Ся область пригожа для офензивних ділань проти неї тепер як раз на области Добруджі відбувають ся великі битви між болгарсько-німецькою а румунсько-російською армією. Добрим захистом з заходу є для держави Трансильванські Альпи.

Чи румунської армії нестріне доля сербської, покажуть найближші місяці.

Бальони і літаки на війні.

Мало було між нами таких, що перед війною що небудь знали про людське літанє. Ми чували про се тільки в казках та оповіданях наших бабусь, що колись, як то „ще звірі говорили“, люди вміли теж і літати, напр. чарівниці, що сідали на мітлу та на ній їздили на „Лису Гору“. Поза тим у піснях співав народ: „Коби мені крильця мати, то я полетів би...“

Коли ж би нам був хто розказував, що люди побудували такі машини, що ними вміють літати аж попід хмари, то не один йому був би тільки в очі засміяв ся та не хотів вірити.

Аж прийшла отся страшна війна, і навчила нас й того, як то люди вміють літати.

Між жовнірами, що були в поли, нема мабуть одного такого, що не бачив би бальона або аероплана — се-б то літака. Ось тобі над головою високо-високо здіймаєть ся щось таке страшне та велике: змий — не змий, птах — не птах, гуде страшно, а з нього падуть бомби. Часом удаєть ся досягнути кулькою гостя і він тоді паде стрімголов на землю. Ціла машина розбиваєть ся на трісочки, а з під неї добувають покрівавлених трупів, які ще й не застигли... От тоді й бачиш ти добре, що в тім літаку їхали люди.

Як же-ж воно так, що люди можуть літати немов птахи?

Давно вже хотіло ся людині вміти літати, щоб і скорше переносити ся з одного місця на друге, понад моря, ріки й гори, і щоби могти втечи з неволі або перед ворогом. І думали вони довгі віки над тим, як би то зробити собі такі крила як у птаха або збудувати яку иншу машину до літаня.

Богато соток і тисячів літ минуло, заки люди придумали перший такий прилад, яким можна було літати. Від того часу минуло всього 127 років. — Було се так: Двох Французів, братів Монгольфіє, бачили, як дим підіймаєть ся в гору — до хмар, та попробували загорнути сей дим у паперовий мішок та пустити його літати. Вони зробили з паперу таку кулю, під нею розпалили огонь — і бач, як тільки куля добре надула ся, то зараз і підіймила ся у воздух.

Згодом переконали ся, що то не дим підносить кулю в гору, тільки самеж тепле повітрє. Ми знаємо, що тепле повітрє лекше від зимного й тому збираєть ся в горі: в хаті, буває, холод тягне по ногах, а під стелею тепло. Отже коли се тепле повітрє зібрати в мішок, то воно буде підіймати ся в гору і потягне за собою і мішок. Як-що той мішок великий, то до нього можна причіпити і якийсь тягар і так його підіймити з землі. І справді: зараз після винаходу першого бальона (бо такий круглий мішок, що літає в повітрю, називають бальоном), їздили в ньому звірята й люди.

Замість огрітого повітря почали набирати в бальон ріжних газів, лекших від повітря; такими газами є: водень (його одержують із води так, що через неї перепускають елекричну струю) і світильний газ (той, що ним світять по улицях та хатах). До бальона привязують кіш, у який сідають люди; той кіш звуть ґондолею. Бальони, наповнені газом, літають ліпше, бо є лекші від повітряних і не падуть так скоро на землю, як тамті; коли повітрє остудило ся, то такий бальон не міг уже довше літати.

Коли такий бальон вилетить в повітрє і люди на землі пустять шнури, якими його держали, бальон лістає на ласці й неласці вітрів. Вони можуть його загнати світами, кинути в море або на скелі, а тоді гинуть ті, що їхали в ґондолі — Але такі бальони вже нераз стали людям у пригоді — головно підчас війни. Перший раз було се в прусько-французькій війні 1870/71 р.; тоді з Парижа підчас німецької облоги вивозили бальонами людий та листи.

Потім дочіпили люди до бальона машину, яка його посуває вперед — се такий самий мотор, як при самоході (автомобілю), тільки він тут обертає не колеса, а шрубу, як при кораблі — пропелєр. Вона має вигляд колотушки з повигинаними раменами; як мотор її скоро обертає, то від того робить ся сильний вітер і бальон їде вперед. — Такими бальонами можна вже кермувати так, як човном або кораблем по воді, отже ними,

можемо їхати не туди, куди гонить вітер, тільки куди нам захочеть ся. Їм дають форму не кулї, тільки подовгасту — немов великого цигара, або короткої а грубої ковбаси.

Перший бальон того рода збудував Німець, граф Цепелїн, 1909 р.; від того то пішла назва для тих бальонів: цепелїни. Вони бувають дуже великі — довгі на яких 120 метрів, а можуть перевозити і 20 людий.

Німецькі цепелїни добре дошкулили в тій війнї Французам і Англїйцям, бо лїтають собі свобідно понад Париж, Льондон та инші їхні міста та кидають на них бомби. Через те ті великі столиці часто мусять обходити ся вечерами й ночами без освітленя, бо боять ся цепелїнів. Ніяка друга держава не може тут дорівняти Німцям.

* * *

Побіч бальонів маємо ще другий рід машин до лїтаня. Вони лекші й більше подібні до птахів. Їх називають лїтаками.

І їх не видумали люди відразу. Вони хотїли спершу зробити такі великі крила, щоби ними могла людина лїтати — але се не вдало ся. Показало ся, що до того треба би таких великих крил, що їх і найбільший силач не підиймив би.

Тоді подумали над тим, чи би то не зробити щось такого, як то бувають діточі віряи, роблені з паперу; до них привязують мотузок і тягнуть проти вітру, а вони лїтають. Перший лїтак того рода збудував Німець Отто Лїлієнталь 1895 р. Се були такі великі крила, зроблені з патиків і обтягнені полотном; він брав собі їх під пахи і придержував руками. Потім розбігав ся і підбирав ноги під себе, а крила несли його кілька метрів вперед. Протягом кількох років навчив ся він зовсім добре лїтати з високого дерева або з горбка; але на ньому сповнила ся пословиця: „чим воюєш, від того й згинеш". Згинув він так, що підчас одного лету впав і зломив собі хребет.

Думаєте собі, що його приклад відстрашив людий від таких карколомних штук? Де там! Зараз знайшло ся богато инших, що пішли його слідами та захотїли улїпшити той винахід. Після Лїлієнталя визначили ся на полї будови таких крил передовсім два Американці, братя Райти. Вони додали до свого лїтака такий самий мотор, як Цепелїн до бальона, і при його помочи могли лїтати довго й свобідно по повітрю. Подібну машину збудував Француз Блеріо, що то перший перелетів із Франції до Англії понад канал 1909 р.

Від того часу не перестають люди передумувати над будовою лїтаків, щоби вони були ще раз сильнійші та певнійші. Вони пізнали, який великий може бути з них пожиток: добрий лїтак заступить, ба навіть подекуди перевисшить зелїзницю. Він полетить простою лінією в повітрі куди схоче — а не туди, де збудована дорога.

Особливо в сїй війнї пізнали люди користь лїтаків. Лїтаками заосмотрили ся всї воюючі держави й уживають їх до двох цїлий: перше, лїтати понад ворожим військом та пізнавати його силу, де воно оковане та куди маширує, — а друге, служити за почту кріпостям підчас облоги, тоді, як із них не можна ніяк видістати ся. І одно і друге завданє дуже важне: подумаймо собі тільки, що кожду з наших побід у тій війнї завдячуємо передовсїм невтомимій службі наших летунів. А пригадаймо собі, скільки то листів та відомостий виносили лїтаки з Перемишля в часї московської облоги.

Але ще до одної роботи уживають лїтаків: кидати бомби там, куди анї гармата не досягне, анї військо не може підійти.

Вже в мирні часи гине богато летунів, бо їзда лїтаком — се дуже трудна й небезпечна штука. Повіє несподївано який вітрець із боку, або попсує ть ся що небудь у машинї — і зараз летун тратить рівновагу, лїтак перевертаєть ся, а тоді вже тільки якесь чудо, як летун вийде цїло. Не один смільчак заплатив вже своїм житєм за се, що наважив ся лїтати свобідно як птах.

Підчас війни стає небезпека для летуна богато більша. Тоді він мусить летїти понад вороже військо, яке посилає йому зараз гостинцї із своїх рушниць та машинових крісів. Є навіть такі гармети, що стріляють тільки до лїтаків і бальонів (відборонні гармати проти лїтаків).

НОВИНКИ.

На вістку про недугу митрополита Шептицького і про непокоячі вістки, (донесено іменно, що митрополит Шептицький мав померти) які з сеї причини наспіли недавно до Львова і Відня, а яким доси брак урядового потвердженя, удав ся перед кількома днями д-р Кость Левицький до міністра заграничних справ бар. Буряна, який приобіцяв віднести ся за посередництвом еспанської амбасади у Відни до Петрограду о удїленє урядової вістки про стан митрополита Андрія Шептицького, що як звісно, пробуває в Курску. У Відни сподїють ся наші круги одержати се протягом сего тижня автентичну вістку про стан митроп. Шептицького з австро-угорського міністерства заграничних справ і повідомлять про се нашу суспільність, яка нетерпеливо сеї вістки вижидає.

Навертанє на православє в Галичинї. Російські газети пишуть, що російські церковні власти рівночасно з маршом російських війск наперед стоять перед питанєм організації православних церковних властий. З огляду на недавні досвіди висші церковні власти мимохіть уважають відповіднійшим в тій области не підпринимати ніяких рішаючих кроків. На тій основі питанє про організацію заряду православної церкви в Галичинї передасть ся протопресвітерови полевих духовників Шовельському, який сю справу мав вже взяти в свої руки. Доперва пізнійше, коли воєнне положенє для Москалів в Галичинї буде зовсїм певне, висші церковні власти самі будуть старати ся заспокоїти релігійно моральні потреби російського православного населеня, якого однак на щастє в Галичинї нема.

Приміщенє галицьких збігцїв. В міністерстві внутрішних справ занимають ся тепер справою постійного приміщеня збігцїв з Галичини і Буковини. Угорське правительство в обіжнику до австрійського предложило ріжні місцевости на Угорщинї для збігцїв з Галичини і Буковини. Австрійське правительство приняло ті предложеня і рішило вислати відпоручників міністерства внутрішних справ до Будапешту, щоб остаточно вже раз урегулювати ту справу, по чім збігцїв приміщених переходово в Угорськім Градищи на Мораві, вишле ся до дальших угорських місцевостий. Управильненє тої справи є дуже пожадане і пильне, бо від збігцїв з Угорщини надходять ріжні жалї на некоректне поведенє зі сторони населеня. Велике число збігцїв приміщено в бараках в Ґміндї, в Хоценї, а жидівських збігцїв відсилаєть ся до бараків в Німецькім Бродї в Чехах і в Ґаях на Мораві. Дотеперішні бараки збігцїв в Нікольсбургу і в Поялїк, перемінено на стациї карантанни для збігцїв. Чеські купелеві місцевости, як Карльсбад, Маріенбад і т. ин. є тепер по скінченю сезону, також отворені для богатших збігцїв, що жиють за свої гроші.

В справі воєнних виселенцїв. „Канцелярія Укр. Запом. Комітету у Відни (Ukrainisches Hilfskomitee, Wien VIII. Strozzigasse 32|12) просить отсим українську суспільність, щоби безпроволочно донесла Комітетови, де і в якім числї находять ся хвилево наші евакуовані люди і сироти без належної опіки.

Російські пляни на східну Галичину. Російське правительство порішило перед остаточним занятєм Галичини не переводити обмосковщеня населеня, але полишити цїлковиту свободу. Тим то порішено не позволити „Прикарпатскій Руси" і „Голосови Народа" перенестись до Тернополя, а так само рішено заборонити „Народному Савєтови" разом з Дудикевичом перебувати в Галичинї. Рівночасно волинський архієпископ Евлогій занехав свою подорож на Буковину, де хотїв працювати над поширенєм православя.

Мясо і товщі. Розпорядок ц. к. галицького намісництва з 4. вересня с. р. заводить на основі міністерського розпорядку з 1. с. м. три безмясні дни в тижни: понедїлок, середу і пятницю. Одначе в середу вільно продавати баранину. — Оголошенєм ц. к. галицького намісництва з 6. с. м. заряджуєть ся спис запасів товщів. Запаси товщів мають бути зголошені на основі стану з 20. с. м. найдалї до 23. с. м.

Карти на папіроси. Будапештенські дневники доносять, що правительство намірає впровадити карти на цигари і папіроси. Курцї одержувати мають денно по 2 цигара або 4 папіроси. Що до тютюну, то не знати ще, в який спосіб буде постановлено.

Дальші обмеженя в Берлїнї. Берлїнський маґістрат з огляду на тяжкий довіз яєць призначив на кождого мешканця Берлїна тижнево одно яйце. Рівночасно усталено максимальну тарифу на 29 феників за одно яйце. Сеї зими мають завести в Берлїнї карти на нафту для тих осіб, котрі не мають в своїх мешканях ґазового або електричного освітленя, а є приневолені в вечір або в ночи працювати у власних мешканях.

Побут високих гостий у Львові. В суботу 9. вересня о год. 7. вечером прибув до Львова полевий маршал князь Леопольд Баварський. На зелїзничім двірци привитав достойного гостя комендант міста генерал Рімль. Баварський князь відвідав воєнну виставу II. армії і о 9. годинї вечером опустив наше місто. В ночи з суботи на недїлю переїзджав через Львів начальний вожд турецької армії Еньвер-Паша.

Заворушеня в Москві. Серед населеня Москви повстало велике обуренє з тої причини, що зелїзничий поїзд, переповнений раненими, довший час стояв в Москві і ніхто ним не журив ся. Велика товпа зібрала ся перед зелїзничим двірцем і домагала ся, щоб хтось заняв ся раненими. Відкомендеровано сейчас військо, щоб розігнано товпу. Жовнїрі не хотїли однак стріляти до товпи. Проти збунтованого відділу жовнїрів вислано відділ поліції. Між поліцією і військом прийшло до кривавих сутичок, в часї котрих по обох сторонах були убиті і ранені.

Жидівські школи на занятих польських землях. Жиди на занятих Німеччиною польських землях що раз більше домагають ся жидівських шкіл, нехотячи посилати своїх дїтий до польських шкіл. В Лодзї відбуло ся недавно велике віче скликанє в справі викладової мови в жидівських школах. Ухвалено завести жаргон як викладову мову, за польською мовою не заявив ся ні один з тисяча учасників. На другий місяць має ся в Лодзї основати жидівський університет.

Румунське населенє в Австро-Угорщинї. Поза Румунією котра числить около 8 міліонів населеня — отже як раз тільки ще Галичина — мешкають Румуни головно в угорськім Семигородї, полудневій Буковинї і російській Бесарабії. В Семигородї мешкає на 2,678.367 населеня 1,472.021 Румунів т. є 55 прц. Крім них мешкає там 918.217 Угрів і 234.086 Німців. Здовж румунської границї мешкають збитою масою Шеклери-Угри. Через се неможливо пересунути границї на користь Румунії, котра в разї прилученя граничних комітатів, одержала би Угрів і Німцїв, котрі мешкають переважно по містах. Румунське населенє в Семигородї складаєть ся з селян або робітників. Міста є німецько-угорські, а велика земельна посілість в угорських руках. Поза границями Семигороду мешкає на Угорщинї півтора міліона Румунів, з того чверть міліона в полудневій Буковинї, решта в Бесарабії.

Грецький король Константин уродив ся в р. 1868 (має отже тепер 48 лїт) як син короля Юрія; оженив ся з пруською княжною Софією, сестрою німецького цїсаря Вільгельма II. і має з нею шестеро дїтий: трех синів і три доньки. Вступив на престол в 1913 р. після замордованя Юрія I. в Солуни. Як наслїдник престола зазнав много прикростий від офіцирів грецької армії. Після безуспішної війни з Туреччиною і опісля балканських подій в 1908 р. офіцири стали відносити ся до наслїдника престола недовірчиво, жадаючи вкінци його усуненя з військової команди. Король мусїв зволити волю офіцирів. Війна альбанська привернула прихильність

наслідникови престола, відтак королеви Константинови, але відносини між ним і офіцирами були все напружені і се улекшило агітацію Венізельоса проти короля. Теперішний наслідник грецького престола князь Юрій уродив ся в 1890 р. Образував ся в Німеччині, між иншим в берлінській академії. Брав участь в балканській війні, опісля служив у війську як капітан 1. полку піхоти.

Табори полонених у світовій війні. В Німеччині є 1900 таборів для полонених, розкинених по цілім краю. Окремо розміщені табори для офіцирів, окремо для мужви. В Австро-Угорщині є таборів для полонених около 300. Болгарія має їх 17, Туреччина 24. З держав почвірного порозуміня найбільше таборів має Франція, бо около 600 в самім краю. В пристани Авр є урядженний один корабель як табор, на Корсиці є 12 таборів, в Альжирі 35, в Марокко 33, в Тунісї 12, на Мадагаскарі 6, Англія удержує 23 табори, Італія 130, Росія 1700 в Европі і 70 в Азії, Япан 12.

Шукають:

Пошукую свого брата Василя Вельгана з Залїся пов. Борщів, котрий служив як капраль при 95 п. п. Хтоби о нім знав, прошу донести на адресу: Feldw. Welgan Wasyl M. G. Delachement Ltn. Mahr. Feldpost 213. 48 1—2

Михась Махнїцкий, пошукує свого сина Федька, який згубив ся між Коломиєю а Станиславовом 15/6, літ 15, родом з Добрівлян, заліщицького повіта. Хто би знав про єго теперішний побут, то прошу написати до начальника громади в Збоїсках почта Знесїнє коло Львова. 47 1—1

Оголошеня.

Для тих, що оголошують ся, подаємо до відома, що у нас є така тарифа:

Оголошеня звичайні за стрічку одношпальтову дрібним друком або її місце 20 с. — Надіслане за стрічку дрібним письмом або її місце 60 с., в оповістках 80 с., в части редакційній 1 К. Повідомлення про вінчаня, заручини і т. п. по 1·50 К за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 6 с., найменше 60 сот. Слова грубшим друком числить ся подвійно. Передплата і :: :: належитість за інсерати платні у Львові. :: ::

З друкарні „Діла“ Львів, Ринок 10. Видавець: „Діло“, стов. зар. з обм. пор. За редакцію відповідає: Др. Степан Баран.